

УДК 331.452

ESSENCE OF INFORMATION PROVISION OF MANAGEMENT DECISIONS ON THE PROTECTION OF LABOR IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**СУТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ З ОХОРОНИ ПРАЦІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ****Yevtushenko O.V. / Євтушенко О.В.***c.t.s., as.prof. / к.т.н., доц.*ORCID: [0000-0001-6773-682X](https://orcid.org/0000-0001-6773-682X)*National university of food technologies, Kyiv-33, Volodymyrska str. 68, 01601**Національний університет харчових технологій, Київ-33, вул. Володимирська 68, 01601***Siryk A.O. / Сірик А.О.***c.t.s. / к.т.н.*ORCID: [0000-0002-5041-7096](https://orcid.org/0000-0002-5041-7096)*National university of food technologies, Kyiv-33, Volodymyrska str. 68, 01601**Національний університет харчових технологій, Київ-33, вул. Володимирська 68, 01601*

Анотація. У дослідженні детально проаналізовано сутність інформаційного забезпечення закладів вищої освіти в галузі охорони праці: функції управління, координації та контролю фахівців з охорони праці у закладах вищої освіти. Визначено розподіл інформаційних потоків у структурі вищого навчального закладу. Запропоновано загальний підхід для вдосконалення системи управління інформаційними технологіями з урахуванням чіткої взаємодії начальника служби охорони праці з керівниками всіх структурних підрозділів вищого навчального закладу, для адекватного та постійного управління з урахуванням усіх факторів що впливають на стан охорони праці, для передачі начальнику структурних підрозділів оптимального комплексу заходів забезпечення безпеки праці.

Ключові слова: охорона праці, інформаційне забезпечення, управління, заклад вищої освіти.

Вступ.

Державна політика України щодо охорони праці виходить із конституційного права кожного громадянина на належні безпечні і здорові умови праці та пріоритету життя та здоров'я працівника по відношенню до результатів виробничої діяльності. Реалізація цієї політики має забезпечити постійне поліпшення умов і безпеки праці, зменшення рівнів травматизму та професійної захворюваності, попередження аварійних та нештатних (надзвичайних) ситуацій. Одним з найважливіших інструментів проведення політики охорони праці в закладах вищої освіти є сучасне інформаційне забезпечення відділів (служб) охорони праці. Доступне донесення необхідної інформації до кожного працівника – первісний внесок у справу мінімізації кількості нещасних випадків під час навчального процесу. Адже своєчасне попередження про небезпеку – це вже частково усунена небезпека. Всі учасники навчального процесу, незалежно від посади і виконуваних обов'язків, повинні мати уяву про небезпечні і шкідливі виробничі чинники, засоби захисту та їх використання, порядок дій у аварійних (нештатних) ситуаціях.

Основний текст. Впровадження нових моделей та принципів у інформаційному забезпеченні охорони праці у закладах вищої освіти України із залученням сучасних інформаційних технологій відіграє вирішальну роль у

обґрунтованості та своєчасності прийнятих управлінських рішень на основі моніторингу умов праці, статистики профзахворювань та травматизму, аналізу виробничих ризиків та ефективності заходів з їх контролю та зниження [1]. Розподіл інформації та побудова інформаційного забезпечення управління охороною праці в більшості своїй характеризує мистецтво управління, адже інформаційні технології – невід’ємна частина нашої сучасності, зокрема її головна складова за високого рівня розвитку впровадження у наше життя нового стилю керування.

Основними завданнями в галузі інформатизації системи охорони та безпеки праці є: здійснення комплексу заходів щодо формування інформаційних ресурсів, забезпечення відкритого доступу до них, здійснення постійного моніторингу якості інформації, що надається та необхідних заходів щодо захисту інформаційних ресурсів; розвиток педагогічних аспектів подолання психологічних та освітніх бар’єрів використання інформаційних технологій дорослою спільнотою; високоякісні освітні послуги з навчання методам використання інформаційних ресурсів, у тому числі дистанційна освіта; створення і розвиток геоінформаційних систем для управління в сфері охорони та безпеки праці; створення нових інформаційних технологій глобальної розподіленої бази даних з питань відкритого доступу до інформаційних ресурсів з охорони та безпеки праці; створення програмної бази для розвитку ефективних систем автоматизованого проектування.

Головною метою інформатизації служби охорони праці є підвищення рівня інформаційного забезпечення кожного працівника ЗВО, розвиток загальної інформаційної інфраструктури, використання можливостей інформатизації для всебічного розвитку науки, освіти.

Інформаційне забезпечення охорони праці передбачає проведення широкомасштабної роботи з інформування, консультування та надання правової допомоги працівникам і роботодавцям з питань дотримання трудового законодавства в сфері охорони праці. Навчально-методичне, консультативне, інформаційне, довідкове забезпечення охорони праці спрямоване на одержання керівниками структурних підрозділів оперативної, повної, достовірної, своєчасної, постійно оновлюваної, представленою в зручній для користувача формі, доступною користувачу адресної інформації про стан охорони праці, динаміку травматизму в структурних підрозділах, необхідною і достатньою для прийняття управлінських, організаційних та інженерних рішень, розробки профілактичних заходів; доведення інформації до виконавця. Неповнота інформації часто є причиною прийняття нераціональних і несвоєчасних управлінських рішень.

Значною мірою наявність та особливості системи інформаційного обміну між керівниками структурних підрозділів та відділом (службою) охорони праці впливають на загальний стан охорони праці в закладі вищої освіти. Система інформаційного обміну має важливе значення також у зв’язку з цільовим підходом до вирішення питань охорони праці, тому що сприяє упорядкуванню цілей, принципів дії, стратегії і тактики роботи, формування трьох основних механізмів вдосконалення будь-якої діяльності – інтеграції, координації та

концентрації дій на цільових завданнях. Це пов'язано з тим, що досягнення чітко визначеної мети можливе лише за умови створення впорядкованої системи координації та механізмів конструктивної, нормативно-регульованої взаємодії.

Інформаційне забезпечення охорони праці забезпечує вдосконалення організаційної роботи та поведінку працівників у відповідності з поставленими цілями, знімає внутрішні та зовнішні суперечності в політиці охорони праці, а також впорядковує відносини між працівниками та роботодавцем.

Враховуючи сказане вище, інформаційне забезпечення охорони праці в можна поділити на три важливі напрямки – постановка цілей; зняття протиріч; впорядкування.

В інформаційному відношенні заклад вищої освіти представляє складну динамічну систему, що характеризується великим обсягом інформаційних масивів, наявністю інформаційних зв'язків між кафедрами, відділами службами, регулярним обміном інформацією із зовнішніми органами. Інформація з охорони праці заклад вищої освіти включає нормативно-довідкову документацію, а також інформацію, що характеризує показники стану охорони праці. Інформаційний обмін між структурними підрозділами закладу вищої освіти дозволяє реалізувати принцип однократного введення, багатократного і багатоцільового використання інформації [1, 2].

Дієве управління охороною праці можна здійснювати тільки за наявності повної, своєчасної і вірогідної інформації. Одержати таку інформацію, виявити можливі відхилення від норм безпеки, а також перевірити виконання планів та управлінських рішень, можна тільки на підставі регулярного та об'єктивного контролю.

При розробці інформаційних блоків розглядаються для застосування та враховуються такі питання: всі види інформації, що характеризує стан системи охорони праці; джерела кожного виду інформації та її обсяг; періодичність надходження (або збору) кожного виду інформації; форми носіїв кожного виду інформації; методи та технічні засоби збору, оброблення, передачі і відображення інформації; посадові особи, для яких ця інформація призначена, та посадові особи, які повинні постійно оновлювати дану інформацію.

За умови чіткої організації інформаційної бази у розпорядженні начальника служби охорони праці закладу вищої освіти знаходиться максимально можливий набір даних, необхідних для підготовки управлінських рішень обґрунтованих нормативною інформацією з охорони праці (нормами, правилами, інструкціями, стандартами тощо) та надання оптимальної сукупності заходів з охорони праці керівникам структурних підрозділів в обсязі, необхідному щодо забезпечення безпеки праці працівників певного структурного підрозділу закладу вищої освіти.

Отже, сучасні інформаційно-аналітичні системи управління охороною праці закладу вищої освіти повинні бути орієнтовані на підтримку управлінської діяльності [3]. Створення таких систем передбачає застосування методів теорії прийняття рішень, методів математичного моделювання та прогнозування, теорії прийняття рішень та експертних оцінок. Основною

задачею, яку повинні вирішувати сучасні ІАС, є перетворення накопичених даних про стан об'єкту управління у форму, яка дозволяє керівнику (начальнику відділу охорони праці) адекватно оцінити стан об'єкту управління, оцінити розвиток ситуації та прийняти обґрунтоване управлінське рішення. Тобто, відомому стану об'єкта управління необхідно поставити у відповідність таку стратегію управління, яка є фізичною реалізацією управлінського рішення, з множини припустимих. При цьому обране рішення є оптимальним на підставі визначеного переліку критеріїв прийняття рішень та обмежень [4].

Інформаційне забезпечення закладів вищої освіти в галузі охорони праці потребує удосконалення шляхом вивчення та поширення актуального міжнародного і вітчизняного досвіду щодо пропаганди безпечних методів і засобів праці, вирішення актуальних питань у цій сфері із залученням сучасних інформаційних технологій, використання сучасних систем підтримки прийняття рішень, впровадження нових методик відповідного спрямування.

У закладі вищої освіти є необхідність створити інформаційний центр з охорони праці, для інформаційного забезпечення з питань управління охороною праці, який має: забезпечити збір та обробку сучасної, актуальної інформації і доведення її до усіх підрозділів ЗВО та створити автоматизовану систему що повинна мати наступні складові: інформаційну базу даних нормативно-правової документації; інформаційну базу методично-навчальної документації; систему збору інформації; систему обробки інформації; систему аналізу травматизму, профзахворюваності, аварій; систему аналізу умов та гігієни праці; діючу інформаційно-аналітичну систему щодо проведення медичних оглядів; інформаційну базу даних засобів індивідуального захисту (ЗІЗ); інформаційну систему наукових розробок і впроваджень у галузі охорони праці у ЗВО; діючу систему доведення інформації з охорони праці до всіх підрозділів закладу вищої освіти з використанням сучасних інформаційних технологій та засобів зв'язку (електронна пошта, Інтернет тощо).

Висновки.

Тому, сучасна інформаційно-аналітична система управління охороною праці закладу вищої освіти повинна бути організована з урахуванням чіткої взаємодії начальника служби охорони праці з керівниками усіх структурних підрозділів навчального закладу, для адекватного та постійного управління з урахуванням усіх факторів, що впливають на стан охорони праці, для надання керівникам структурних підрозділів оптимальної сукупності заходів щодо забезпечення безпеки праці.

Використання нових інформаційних технологій, покращення інформаційного забезпечення у галузі охорони праці в закладі вищої освіти сприятиме виробленню та прийняттю управлінських, організаційних та інженерних рішень, зростанню обізнаності, знань і розумінь працівників з питань охорони праці, що дозволить забезпечити сприятливі умови праці на кожному робочому місці та збереження здоров'я і працездатності працівників у закладах вищої освіти. Саме тому інформаційне забезпечення завжди є безумовною складовою частиною діяльності з охорони праці та незмінною законодавчою вимогою.

Література:

1. Євтушенко О.В. Безпека праці в навчальних закладах України / О.В. Євтушенко, А.О. Сірик // Досягнення і проблеми сучасної науки : збірник наукових матеріалів XVI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – Вінниця, 22 січня 2018 року. – Ч. 5. – С.47-50.
2. Євтушенко О. В., Сірик А. О. Система управління охороною праці у закладах вищої освіти на основі інформаційних технологій / О.В. Євтушенко, А.О. Сірик // Наукові праці Другої міжнар. наук.-практ. конф. «Сучасні тенденції розвитку інформаційних систем і телекомунікаційних технологій», 19 грудня 2019 р. (Київ, Україна). – К. : НУХТ, 2019. – С.136- 139.
3. Ткачук К. Н. Застосування інформаційних систем в галузі охорони праці : наук.-метод. посіб / К. Н. Ткачук, О. Є. Кружилко, Н. А. Праховнік. – Київ : Експодата, 2004. – 186 с.
4. Кружилко О. Є. Оцінка ефективності управлінських рішень у сфері охорони праці / О. Є. Кружилко, В. В. Майстренко, О. І. Полукаров, Г. В. Демчук // Проблеми охорони праці в Україні : збірник наукових праць. – Київ : ДУ ННДІПБОП, 2015. – Вип. 29. – С. 3–9.
5. Інформаційно-аналітична система управління охороною праці в навчальному закладі / Н.М. Петренко, О.В. Євтушенко // Майбутній науковець – 2018: матеріали всеукр. наук.-практ. конференції, 14 грудня 2018 р. – Сєверодонецьк: Східноукр. Ун-т ім. В. Даля – 2018. – Ч.1 – С. 89-90.

Abstract. *The study analyzed in detail the essence of information support of higher educational institutions in the occupational safety and health: the functions of management, coordination and control of labor protection specialists in higher education institutions. One of the most important tools of conducting labor protection policy in institutions of higher education is the modern information support of departments (services) of labor protection.*

The introduction of new models and principles in the information support of labor protection in higher education institutions of Ukraine with the involvement of modern information technologies plays a decisive role in the validity and timeliness of management decisions based on monitoring of working conditions, statistics on occupational diseases and injuries, analysis of production risks and the effectiveness of measures to control them and decline. In terms of information, the institution of higher education represents a complex dynamic system characterized by a large volume of information arrays, the presence of information links between departments, departments of services, and regular exchange of information with external bodies. Information on labor protection; a higher education institution includes normative and reference documentation, as well as information characterizing indicators of the state of labor protection.

So, modern information and analytical systems of labor protection management of higher education institutions should be oriented towards supporting management activities. The creation of such systems involves the application of methods of decision theory, methods of mathematical modeling and forecasting, decision theory and expert assessments. Information support is always an unconditional component of labor protection activities and an unchanged legislative requirement.

Key words: *labor protection, information support, management, institution of higher education.*

Стаття відправлена: 08.04.2020 р.

© Євтушенко О.В., Сірик А.О.